

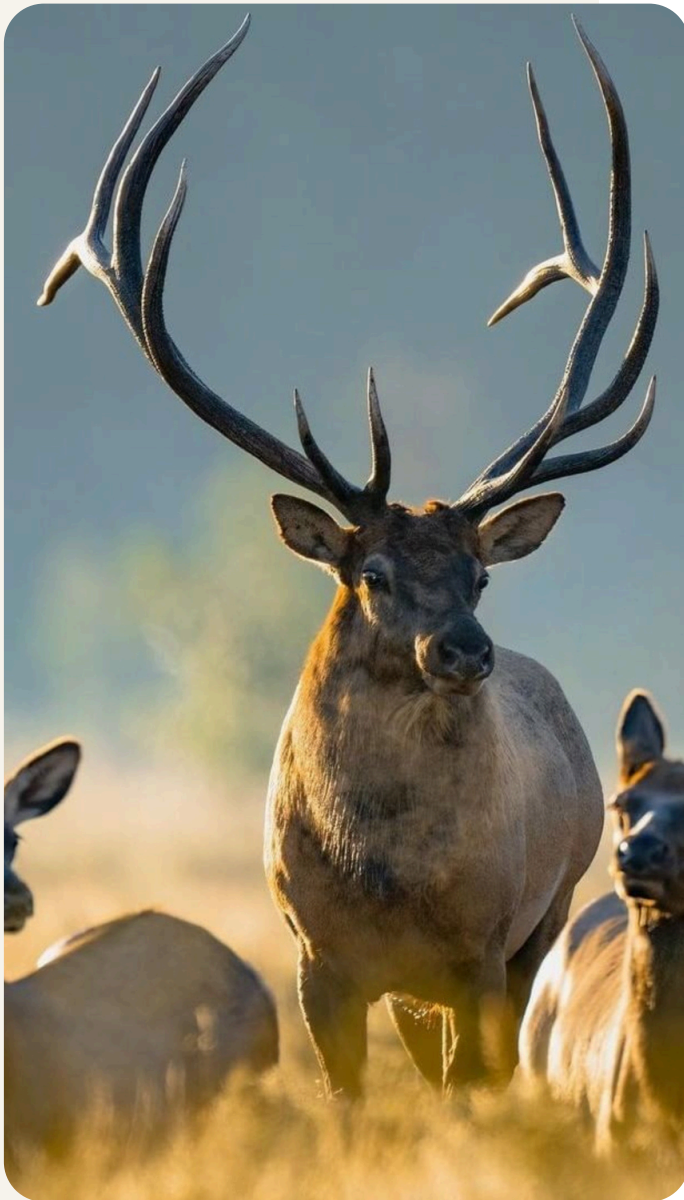
A person wearing a green fishing vest and a cap is seen from behind, fishing on a calm lake. The sun is setting in the background, creating a golden glow on the water and sky. The background is filled with lush green trees.

Van Wild tot Water

Jacht- en Visrechten in Gemeentelijk Perspectief

Van Wild tot Water

Gemeenten krijgen in de praktijk regelmatig te maken met jacht en visserij op hun grondgebied, maar deze activiteiten zijn zelden expliciet onderdeel van gemeentelijke afwegingen over natuur, recreatie, dierenwelzijn en veiligheid. Jacht- en visrechten worden vaak beschouwd als een gegeven of als een zaak van private partijen, terwijl de gevolgen ervan zichtbaar zijn in de openbare ruimte en het buitengebied. Hierdoor ontstaan situaties waarin gemeentelijk beleid en feitelijk gebruik van gronden en wateren langs elkaar heen lopen.

Die spanning wordt versterkt doordat jacht- en visrechten juridisch zijn vormgegeven als gebruiksrechten, maar in hoge mate worden begrensd door natuur- en omgevingsregels. Gemeenten beschikken via eigendom van grond en water over meer invloed dan vaak wordt verondersteld, maar deze invloed wordt niet altijd bewust of consistent ingezet. Het ontbreken van een samenhangende benadering leidt tot onduidelijkheid over verantwoordelijkheden, beperkte sturingsmogelijkheden en gemiste kansen om jacht en visserij te verbinden aan bredere gemeentelijke doelen.

Deze whitepaper laat zien dat gemeenten binnen het bestaande juridische kader wél degelijk handelingsruimte hebben. Metafoor Vastgoed maakt inzichtelijk hoe jacht- en visrechten zich verhouden tot gemeentelijke bevoegdheden en laat zien hoe gemeenten bewuste, juridisch houdbare keuzes kunnen maken. Daarbij staat de centrale vraag centraal:

Hoe kunnen gemeenten binnen het bestaande juridische kader bewust sturen met jacht- en visrechten om doelen op het gebied van natuur, biodiversiteit, recreatie en leefomgeving te realiseren?

We gaan in op:

- het juridische en ecologische karakter van jacht- en visrechten;
- jacht- en visrechten in gemeentelijke context;
- een concreet stappenplan om deze rechten te verbinden aan gemeentelijke ambities.

Jachtrecht in Nederland

Het jachtrecht is een privaatrechtelijk gebruiksrecht dat in beginsel toekomt aan de eigenaar van de grond. Dit recht kan worden verhuurd aan een jachthouder. Het wild zelf is geen eigendom; eigendom ontstaat pas na rechtmatige bemachtiging¹.

Tegelijkertijd is de uitoefening van het jachtrecht sterk publiekrechtelijk gereguleerd. Jacht is alleen toegestaan indien:

- de jager beschikt over een geldige jachtakte;
- wordt gejaagd op aangewezen soorten;
- dit gebeurt binnen vastgestelde seizoenen;
- de jacht past binnen provinciale faunabeheerplannen.

Deze voorwaarden vloeien voort uit nationale regelgeving en Europese natuurwetgeving, waaronder de Vogel- en Habitatrictlijn.

Jacht vs Faunabeheer

In Nederland is het van belang onderscheid te maken tussen jacht en faunabeheer. Beide betreffen het doden van dieren, maar verschillen fundamenteel in doel, juridische grondslag en toepassingsbereik²:

Jachtbeheer

Gericht op een beperkt aantal wettelijk aangewezen diersoorten

Reguliere jachtoefening

Alleen toegestaan binnen vaste jachtseizoenen

Gebaseerd op het jachtrecht van de grondeigenaar

Faunabeheer

Betreft beschermde inheemse soorten

Gericht op schadepreventie, veiligheid of ecologisch beheer

Geen vaste seizoenen; toegestaan op basis van provinciale vrijstellingen of ontheffingen

Vastgelegd in provinciale faunabeheerplannen

In Nederland is jacht beperkt tot een klein aantal wettelijk aangewezen soorten. Deze jacht is recreatief van aard en mag alleen plaatsvinden binnen vastgestelde seizoenen. Het doel is populaties op een ecologisch verantwoorde manier te benutten, zonder dat de soorten in gevaar komen.

Bejaagbare diersoorten en jachtseizoenen³

	Haas	Lepus europeus	15 okt - 31 dec
	Konijn	Oryctolagus cuniculus	15 aug- 31 jan
	Fazant	Phasianus colchicus	15 okt - 31 jan (haan) 15 okt - 31 dec (hen)
	Wilde eend	Anas platyrhynchos	15 aug - 31 jan
	Houtduif	Columba palumbus	15 okt - 31 jan

Naast de jacht op deze vijf soorten bestaat faunabeheer voor andere dieren. Dit is gericht op schadepreventie of populatiebeheer en betreft soorten die wettelijk beschermd zijn, zoals reeën, vossen, ganzen en kraaien. Faunabeheer vindt plaats binnen provinciale kaders en faunabeheerplannen².

[1] Omgevingswet Artikel 8.3

[2] [Faunabeheereenheid Nederland](#)

[3] [Nederlandse Jagersvereniging](#)

Het visrecht is het recht om vis te onttrekken uit een bepaald water. Dit recht is in Nederland in beginsel gekoppeld aan het eigendom van het water, maar kan ook historisch of contractueel bij andere partijen liggen. De eigenaar bepaalt wie mag vissen en onder welke voorwaarden⁴. Het visrecht kan:

- bij de eigenaar blijven;
- worden verhuurd;
- in gebruik worden gegeven via een overeenkomst.

In de praktijk wordt het visrecht vaak verhuurd aan hengelsportverenigingen, die vervolgens vergunningen (VISpas) uitgeven aan sportvissers. Deze verenigingen voeren ook visbeheer uit, zoals monitoring en herbezetting.

Bij het aangaan van een overeenkomst over visrechten is goedkeuring door de Kamer voor de Binnenvisserij verplicht. De Kamer toetst of de overeenkomst leidt tot een doelmatige bevissing en of belangen van derden voldoende zijn gewaarborgd⁵.

In tegenstelling tot de jacht kent de visserij geen uniforme landelijke gesloten seizoenen voor alle soorten. Wel gelden er belangrijke uitzonderingen en beperkingen⁶:

- **Paling:** voor de paling geldt een gesloten tijd en een vergunningplicht vanwege de kwetsbare staat van de soort⁴.
- **Beschermde soorten:** sommige vissoorten zijn volledig beschermd en mogen niet worden bevestigd of moeten direct worden teruggezet.
- **Lokale en contractuele regels:** Visrechthouders (bijvoorbeeld hengelsportverenigingen) kunnen aanvullende regels stellen, zoals:
  - catch & release;
  - gesloten tijden rond de paai;
  - beperkingen op vistuigen of aassoorten.

Vissen in (gemeentelijke) wateren

Het type water bepaalt hoe gemeenten visrechten kunnen toepassen. Bij stedelijke vijvers kan vaak worden verhuurd of onder voorwaarden worden uitgegeven omdat de gemeente veelal eigenaar is. Bij kanalen en grotere wateren spelen (gedeeld) eigendom, intensief gebruik en ecologie een grotere rol, waardoor voorwaardelijke uitgifte of aansluiting bij bestaande structuren gebruikelijk is⁷.

Vijvers & singels	Gemeente is vaak eigenaar van de waterbodem en daarmee visrechthebbende	Verhuur aan lokale hengelsport vereniging
Kanalen & vaarten	Visrecht kan alleen worden uitgegeven indien gemeente juridisch rechthebbende is	Verhuur onder strikte voorwaarden
Rivieren & grote wateren	Vaak géén gemeentelijk visrecht (veelal Rijkswaterstaat)	Aansluiting bij landelijke VISpas-structuur

Gemeenten kunnen dit borgen door per watertype een duidelijke beleidslijn vast te leggen, bijvoorbeeld binnen groen-, natuur- of waterbeleid, en door standaardbepalingen op te nemen in overeenkomsten, zoals voorwaarden over gebruik, toezicht en aansprakelijkheid. Zo kan voor stedelijke wateren worden gekozen voor het toestaan van recreatieve sportvisserij onder voorwaarden, terwijl in natuurwateren visrechten juist beperkt of uitgesloten worden vanwege ecologische doelen. Voor agrarische of functionele watergangen kan de nadruk liggen op schadepreventie en onderhoud, met aanvullende afspraken over bereikbaarheid en aansprakelijkheid.

Dit vraagt om een bewuste afweging per watertype over óf en onder welke voorwaarden visrechten worden uitgegeven.⁴

Jacht & visrechten in gemeentelijke context

Gemeenten hebben via eigendom van gronden en wateren directe invloed op hoe jacht en visserij plaatsvinden. Ze kunnen hiervoor drie strategische keuzes maken:

1. Zelf behouden – geen gebruik toestaan

De gemeente behoudt het jacht- en visrecht volledig in eigen hand en geeft dit niet uit aan derden, waardoor feitelijk geen jacht of visserij plaatsvindt. Deze keuze wordt vastgelegd in beleid en, waar relevant, in gebruiks- of pachtovereenkomsten, zodat de gemeente volledige regie houdt. Dit is met name passend bij natuurgebieden of kwetsbare locaties waar rust, natuurherstel, soortenbescherming of veiligheid vooropstaat; alleen bij noodzaak, zoals faunabeheer ter voorkoming van schade, kan er ingegrepen worden onder strikte voorwaarden.

2. Onder voorwaarden in gebruik geven

De gemeente behoudt het jacht- en visrecht, maar kan het gebruik daarvan toestaan via een huur- of gebruiksovereenkomst. Daarbij wordt geen gebruiksrecht overgedragen, maar toestemming verleend onder strikte voorwaarden, zoals afgebakende gebieden, beperkte tijdsperioden en aanvullende voorschriften. Zo houdt de gemeente directe regie en kan zij het gebruik sturen of beëindigen indien dit nodig is voor natuurwaarden, veiligheid of andere maatschappelijke belangen, terwijl derden het gebruik uitvoeren binnen de gestelde kaders.

3. Verhuren aan verenigingen

Bij verhuren van het jacht- en/of visrecht stelt de gemeente als rechthebbende de kaders en voorwaarden vast, zoals het gebied, de looptijd en de beleidsdoelen. De feitelijke uitvoering ligt bij een jagers- of hengelsportvereniging, die het recht uitoefent binnen wet- en regelgeving en gemaakte afspraken. De gemeente borgt via contractuele voorwaarden dat doelen zoals natuurwaarden en recreatief gebruik worden gerealiseerd, zonder zelf uitvoerend op te treden.

Europees niveau

- Habitatrichtlijn (beschermde soorten)
- Vogelrichtlijn (bescherming vogels)

Nationaal niveau

- Visserijwet 1963
- Omgevingswet

Provincies & Waterschappen

- Faunabeheerplannen
- Waterbeheer en ecologische randvoorwaarden
- Afstemming jacht- en visbeleid

Gemeenten

- Eigendom gronden/wateren
- Uitgifte jacht- en visrechten
- Voorwaarden voor gebruik en verpachting

STAPPENPLAN

Jacht- en visrechten als beleidsinstrument

Gemeenten kunnen via eigendom van gronden en wateren jacht- en visrechten strategisch inzetten om beleidsdoelen te realiseren, zoals biodiversiteit, recreatie en veiligheid. Dit stappenplan laat zien hoe zij dit stapsgewijs en juridisch correct kunnen doen, met aandacht voor voorwaarden en samenwerking met lokale partijen.

1 Eigendom en rechten in kaart

- Kaart alle gemeentelijke gronden en wateren in.
- Controleer bestaande pacht- of gebruiksrechten.

2 Gebieden & beleidskoers

- Koppel elk gebied aan beleidsdoelen: biodiversiteit, recreatie, veiligheid, participatie.
- Prioriteer gebieden waar jacht/visserij ingezet kan worden.
- Leg beleidskeuze vast (bijv. in groenbeleid of omgevingsvisie)

3 Samenwerkingen met partijen

- Betrek lokale jagers, hengelsportverenigingen en terreinbeheerders.
- Definieer rollen en verantwoordelijkheden duidelijk.

4 Juridische keuze per gebied

- Beslis per gebied: behoud zelf, verhuur, of onder voorwaarden in gebruik geven.
- Controleer dat beslissingen passen binnen het privaatrechtelijk kader.

5 Voorwaarden opstellen

- Leg beleidsdoelen vast in overeenkomsten: zones, tijdvakken, monitoring, samenwerking.
- Zorg dat voorwaarden juridisch afdwingbaar zijn.

6 Monitor & evalueer

- Stel een periodieke evaluatie in van gebruik, effecten op beleid en naleving.
- Pas contracten of afspraken aan waar nodig.

In deze whitepaper is inzichtelijk gemaakt hoe gemeenten binnen het bestaande juridische kader daadwerkelijk kunnen sturen met jacht- en visrechten. Die sturing begint bij het maken van een bewuste keuze per gebied en watertype. Gemeenten kunnen ervoor kiezen de **rechten zelf te behouden** en geen jacht of visserij toe te staan waar rust en natuurontwikkeling vooropstaan. Zij kunnen de rechten **tijdelijk verhuren** aan verenigingen wanneer beheer, recreatief gebruik of schadebeperking wenselijk is, en dit vastleggen in contractuele voorwaarden. Ook kunnen zij de rechten behouden en **het gebruik reguleren via huur- of gebruiksovereenkomsten**, bijvoorbeeld door zones, tijdvakken en toezicht te bepalen.

Door deze keuzes te koppelen aan gemeentelijk beleid, eigendom van grond en water en samenwerking met lokale verenigingen, ontstaat een directe verbinding tussen beleidsdoelen en uitvoering. Monitoring, evaluatie en duidelijke afspraken zorgen ervoor dat natuur- en biodiversiteitsdoelen worden geborgd, recreatief medegebruik beheersbaar blijft en verantwoordelijkheden helder zijn belegd. Zo worden jacht- en visrechten geen losstaand juridisch gegeven, maar een gericht sturingsinstrument binnen het gemeentelijk omgevingsbeleid.

Metafoor Vastgoed heeft ruime ervaring met het adviseren over en beheren van jacht- en visrechten in zowel gemeentelijke als particuliere context. Wij helpen gemeenten graag om deze rechten optimaal in te zetten, juridisch correct te borgen en maatwerk te realiseren dat aansluit bij lokale beleidsdoelen. Samen zorgen we ervoor dat jacht- en visrechten een waardevol instrument worden voor beleid, beheer en maatschappelijke betrokkenheid.

Vragen naar aanleiding van deze whitepaper?

Auteurs

Frans Krabbendam, MA
Rentmeester

Lisa van der Linden - Kranendonk, MSc
Vastgoedadviseur

Contactinformatie

088 00 66 100

info@metafoorvastgoed.nl

www.metafoorvastgoed.nl

De Terminator 1, 8251 AD Dronten